

рських та суміжних прав, що виглядає досить логічним. Так, якщо є піратська копія, то вона була створена з оригіналу, а це означає, що автору цього оригіналу нанесена певна шкода. За чинним КК України відповідальність за незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування та за порушення авторського права, суміжних прав передбачена різними кримінально-правовими нормами. Але згідно вибіркового аналізу судової практики застосування ст. 203¹ КК приблизно у 42% вироків вчинені діяння кваліфікуються за сукупністю (ст. 176 КК України).

В таких країнах як Азербайджан [2], Білорусь [8], Грузія [3], Узбекистан [11], Таджикистан [12] спеціальної відповідальності за незаконний обіг дисків, або інших контрафактних екземплярів не встановлено.

Аналізуючи зарубіжне законодавство у сфері незаконного обігу дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва, можна з впевненістю стверджувати, що законодавча база України у даній сфері більш диференційована, у порівнянні із законодавством деяких інших країн, але є і положення, які можна було б запозичити для удосконалення вітчизняного законодавства, а саме: криміналізація дій, вчинених організованими групами, в особливо великих розмірах тощо.

Література

1. Кримінальний кодекс України: за станом на 1 вересня 2009 року - Х.: ТОВ «Одісей», 2009. - 296 с. 2. Уголовный кодекс Азербайджанской республики - СПб Издательство «Юридический цент Пресс», 2001. - 325 с. 3. Уголовный кодекс Грузии - СПб.: Издательство «Юридический цент Пресс», 2002. - 409 с. 4. Уголовный кодекс Китайской Народной Республики [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://ukknr.ucoz.ru/> 5. Уголовный кодекс Кыргызской Республики [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.legislationline.org/ru/documents/action/popup/id/14305/> preview 6. Уголовный кодекс Латвийской Республики [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://old.kriminal.lv/ru/ostalnoe/glava-xiv-prestupn.yie-deyaruya-protiv-osnovnym-prav-i-svobod-3.html> 7. Уголовный кодекс Литовской Республики [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1243877> 8. Уголовный кодекс республики Беларусь [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.base.spmform.ru/showdoc.fwx?regnom=1977&page=1&content> 9. Уголовный Кодекс Республики Болгария. - СПб.: Издательство «Юридический цент Пресс», 2001. - 298 с. 518

10. Уголовный кодекс Республики Казахстан: по состоянию на 6 октября 2010 года [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.base.spmform.ru/show_doc.fwx?regnom=1365&oidn=_0SL11S79R#_0SL11S79R 11. Уголовный кодекс Республики Узбекистан : [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://fmc.uz/legisl.php?id=k_ug_12 12. Уголовный кодекс Республики Таджикистан [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1242456&subID=100100844,100100857,1001009,100101420,100101478#text> 13. Уголовный кодекс Российской Федерации: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.interlaw.ru/> 14. Уголовный кодекс Эстонской республики [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.crime.vl.ru/index.php?p=1332&more=1&c=1&tb=1&pb=1>

П.Л. Фріс

(завідувач кафедри кримінального права
Юридичного інституту Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України)

Н.А. Савінова

(доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту права і психології
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук)

СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ І ПОЛІТИКИ У СФЕРІ БОРТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

З точки зору регулювання суспільних відносин, правове забезпечення являє собою *забезпечення нормального функціонування суспільних відносин, можливість реалізації членами суспільства прав користування найважливішими цінностями і благами, яке здійснюється за допомогою комплексу регулюючих та охоронних політико-правових заходів які об'єктивізуються у нормах матеріального права*. Таке забезпечення відповідає рівню правової політики держави (загальний рівень).

її видами (родовим) рівнем є забезпечення протидії злочинності складовими якого є: *кримінально-правове забезпечення, кримінально-процесуальне забезпечення, кримінально-виконавче забезпечення та профілактичне забезпечення*.

У контексті кримінально-правової охорони суспільних відносин, благ та інтересів від злочинних посягань (безпосередній рівень) це - *кримінально-правове забезпечення, яке являє собою застосування кримінально-правових заходів, спрямованих на відтворення соціальної справедливості шляхом притягнення до кримінальної відповідальності осіб, що вчинили злочини, протидію злочинним посяганням та їх попередження при наявності загрози їх вчинення методами матеріального кримінального права.*

Розуміння кримінально-правового забезпечення, як функції держави, особливо актуалізується в умовах трансформації суспільних відносин на шляху глобалізації. Руйнування старої системи суспільних цінностей, неврегульованість нових відносин, які виникають з приводу нових цінностей глобального суспільства, активізація використання єдиного простору, можливість транскордонних комунікацій та безвізові режими, спільні мови та правові системи та т. ін. впливають на негативні показники у динаміці злочинності.

Обсяги протидії цьому за допомогою кримінального права повинна визначатися кримінально-правовою політикою, яка встановлює межі та конкретні форми реалізації кримінально-правового забезпечення розвитку суспільних відносин. Це конкретизує поле дії політики у сфері боротьби зі злочинністю, націлює її вектор на нові особливо актуальні проблеми.

Традиційно, забезпечення безпеки від злочинних посягань у вітчизняних наукових підходах покладається на політику у сфері боротьби зі злочинністю, яка виступає основним механізмом у цій сфері. Тривалий час (в умовах існування СРСР) вона сприймалася виключно як політика внутрішня [1, с. 61; 2, с. 5], що повною мірою пояснюється закритістю у той час нашого суспільства та відсутністю існування глобального суспільства. Зараз вже неможливо знаходитись на таких позиціях, обмежуватись виключно внутрішньою спрямованістю політики у сфері боротьби зі злочинністю, оскільки сьогодні злочинність приходить в державу і ззовні і виходить з неї за допомогою дистанційних комунікацій, а стратегія боротьби з нею не можуть замикатися у рамках кордонів держави. Політика у сфері боротьби зі злочинністю має бути спільною з іншими учасниками світових відносин, і бути відносно гармонізованою, оскільки в інших випадках втрачатиметься ефективність через неможливість притягнення до відповідальності осіб, які вчинюють зло-

чини з використанням дистанційних комунікацій, транскордонного обміну, сучасної логістики.

Політика у сфері боротьби зі злочинністю тісно пов'язана як з внутрішньою, так і з зовнішньою політикою держави, є складовим елементом правової політики України у цілому. Вона являє собою вироблену Українською державою генеральну лінію, що визначає основні напрями, цілі і засоби впливу на злочинність шляхом формування кримінального, кримінально-процесуального та кримінально-виконавчого законодавства, регулювання практики їх застосування, а також розробку й реалізацію заходів, направлених на запобігання вчиненню злочинів.

Кримінально-правова політика, як елемент правової політики держави у цілому, є базою, системоутворюючим елементом цієї політики, основою для прийняття управлінських рішень в сфері охорони найважливіших для суспільства відносин, благ і цінностей [2, с. 233]. Таким чином саме вона визначає обсяги управління боротьбою зі злочинністю.

Кримінально-правова політика перебуваючи у межах політики у сфері боротьби зі злочинністю одночасно сама визначає ці межі встановлюючи коло діянь, які визнаються злочинами. Цією тезою охоплюються, у тому числі, політико-правові заходи міжнародної спільноти, які вимагають, не лише боротьби з певними видами злочинів, а й дають конкретні кримінально-політичні вказівки. Зокрема це стосується питань криміналізації та декриміналізації. У зв'язку із цим питання політики у сфері боротьби зі злочинністю поширюється на прийняття рішень щодо підписання міжнародних документів (договорів, конвенцій, тощо), які містять такі вимоги. їх підписанням і, відповідно, прийняттям на себе тих чи інших зобов'язань, Україна включає себе у коло міжнародної політики у сфері боротьби зі злочинністю у цілому, і міжнародної кримінально-правової політики, зокрема, оскільки такі акти містять чіткі вказівки щодо криміналізації та декриміналізації. Це вимагає прийняття управлінських рішень щодо приєднання до певних міжнародних актів, в частині прийняття на себе обов'язку щодо розробки кримінально-правових норм та їх подальшого застосування. Такі політико-правові рішення у сфері боротьби зі злочинністю прямо належать до її складової - кримінально-правової політики (як міжнародної так і національної) і набувають обов'язкового характеру.

У зв'язку із висловленою тезою представляється неможливим погодитись із позицією професора А.В. Портнова, яка ви-

словлена в його інтерв'ю газеті «Закон и бизнес». Підтримуючи саму постановку питання про створення Кодексу кримінальних проступків і «розвантаження» за рахунок цього Кримінального кодексу України, який з самого початку був переобтяжений зайвою криміналізацією (яка за 10 років його існування збільшила КК ще десь на чверть) [3; 4], не можна вважати відповідним запропонований шлях вирішення питання за рахунок декриміналізації діянь, які належать до конвенційних злочинів (н-д, псування морського телеграфного кабелю, незаконне носіння знаків Червоного Хреста та Червоного Півмісяця та т. ін.) [5]. Як справедливо зазначає з цього приводу В.І. Борисов, наявність цих норм (конвенційних): «...дозволяє порушувати питання про видачу осіб, які вчинили на території іншої держави злочини проти інтересів України» [6, с. 67]. Процес створення Кодексу кримінальних проступків повинен здійснюватись за рахунок декриміналізації тих діянь, які не мають суспільної небезпеки (за підрахунками таких на сьогодні у КК України біля 150), а не за рахунок відмови від кримінально-правового забезпечення відповідних відносин, благ та інтересів, необхідність якого визнана світовою спільнотою до якої приєдналась і Україна. З урахуванням того, що кримінально-правова політика є системоутворюючим елементом політики у сфері боротьби зі злочинністю, у відкритому глобальному суспільстві її функції полягають у запровадженні на внутрішньому рівні вимог міжнародних актів щодо криміналізації та декриміналізації, з урахуванням вимог міжнародної політики у сфері боротьби зі злочинністю, які після імплементації виступають матеріальною базою для реалізації національної політики у сфері боротьби зі злочинністю.

Важливо звернути увагу на те, що національна політика у сфері боротьби зі злочинністю, у цій конструкції базується на реалізації правового забезпечення у межах держави не лише засобами кримінального права, а й кримінально-процесуального та кримінально-виконавчого законодавства, а також заходами, спрямованими на запобігання вчиненню злочинів. Однак, відповідно, базовою ланкою виступає кримінально-правова політика і, відповідно, кримінально-правове забезпечення.

Очевидно, що між кримінально-правовою політикою та кримінально-правовим забезпеченням існує зв'язок, який обумовлений стратегічними рішеннями кримінально-правової політики, як системоутворюючої складової політики у сфері боротьби зі злочинністю. Проте, кримінально-правове забезпечення

Теоретичні та прикладні проблеми кримінального права України

перебуває не лише у площині політичних рішень, а й охоплює безпосереднє запровадження та застосування названих політичних напрямків у матеріальному кримінальному праві. Кримінально-правове забезпечення стосується лише тієї ланки, яка формується заходами матеріального кримінального права, визначається кримінально-правовою політикою держави.

Виникає справедливе питання, що саме виступає базою політики у сфері боротьби зі злочинністю: кримінально-правова політика, як система визначення напрямів кримінально-правового забезпечення, чи результат її реалізації - саме кримінально-правове забезпечення? Чи можуть діяти за відсутності кримінально-правового забезпечення кримінально-процесуальна, кримінально-виконавча та кримінологічна політики?

Всі елементи політики у сфері боротьби зі злочинністю (окрім кримінально-правової політики) можуть діяти виключно у тому випадку, коли наявні відображення стратегічних рішень кримінально-правової політики у відповідних матеріальних нормах кримінально-правового забезпечення.

Кримінально-правове забезпечення прямо витікає з кримінально-правової політики, ґрунтується на ній - є, так би мовити, її наслідком - реалізацією запроваджених кримінально-правовою політикою владних стратегічних рішень.

Кримінально-правове забезпечення є відображенням кримінально-правової політики у нормах матеріального права.

При цьому, якщо кримінально-правова політика може бути автономною (хоча і неефективною за відсутності реалізації її стратегічних рішень у кримінально-правовому забезпеченні), кримінально-правове забезпечення може існувати лише у разі наявності попередніх стратегічних рішень кримінально-правової політики.

У багатьох аспектах кримінально-правове забезпечення і кримінально-правова політика мають схожі характеристики. Так, наприклад, в обох випадках може йтися як про міжнародний так і внутрішній їх аспект - обидві реалізують у внутрішній політиці держави певні вимоги міжнародної спільноти та власні внутрішньополітичні рішення.

Таким чином, *кримінально-правова політика держави, відображається у кримінально-правовому забезпеченні, яке об'єктивізує кримінально-правову політику і політику у сфері боротьби зі злочинністю у цілому.*

На тих чи інших етапах розвитку суспільства ціль кримінально-правової політики може трансформуватися в мету стабілі-

зації злочинності, у зниженні темпів її росту, або, навіть, у ліквідацію окремих її видів¹. Досягнення такої мети може відбуватися не лише шляхом криміналізації (декриміналізації) на підставі визначення внутрішньої соціальної обумовленості потреб у цьому, а і обранням певних напрямків цієї діяльності на підставі імплементації норм міжнародних документів, ратифікованих Верховною Радою України.

Функція передбачення (назвемо її - кримінально-правове прогнозування) повною мірою покладається в такому випадку на кримінально-правову політику. Лише відповідні її рішення можуть бути втілені у практику оскільки відображатимуться у нормах матеріального кримінального права з метою вирішення задач сформульованих у ст. 1 КК України.

Кримінально-правове забезпечення, як відображення висновків кримінально-правової політики, у разі наявності політичного рішення щодо криміналізації або декриміналізації певних діянь на підставі кримінально-правового прогнозування, має відображати у законі про кримінальну відповідальність певні новітні склади злочинів, або, навпаки, виключати ті, які втратили суспільну небезпечність.

З метою визначення соціальної обумовленості криміналізації і потреби запровадження у кримінально-правовому забезпеченні вимог кримінально-правової політики, до комплексу кримінально-правового забезпечення необхідно включати кримінально-правове прогнозування, під яким доцільно розуміти комплекс аналітичних заходів, спрямованих на виявлення потенційної можливості виникнення нових або ескалацію відомих діянь, які характеризуються як суспільно-небезпечні у зв'язку із чим погребують на криміналізацію.

У такому випадку кримінально-правове забезпечення поглинає кримінально-правову політику - є поняттям ширшим за неї, оскільки починається раніше кримінально-правової політики, поглинає її і триває після її реалізації.

Кримінально-правове забезпечення, на рівні вивчення, потреби у спрямуванні кримінально-правової політики може застосовувати і такі заходи, на яких у подальшому базуватиметься сама кримінально-правова політика, створюючи ком-

¹ Ідея повного викорінення злочинності, яка була домінуючою протягом десятиріч в СРСР, базувалась на антинаукових концепціях комуністів-утопістів і, зрозуміло, була недосяжною, оскільки в її основі лежали антинаукові концепції.

плекс кримінально-правового забезпечення, на якому базуватиметься дія політики у сфері боротьби зі злочинністю.

Фактично ми маємо справу із достатньо замкнутою системою в якій кожна складова обумовлює існування і напрями розвитку іншої.

Звичайно, що вище були висловлені (достатньо конспективно) основні підходи до аналізованої проблеми, яка ще чекає на своїх дослідників.

Література

1. Миньковский Г.М. О предмете и задачах курса уголовной политики // Труды Академии МВД СССР. Уголовная политика Советского государства в свете решений XXVI съезда КПСС. - М.: Академия МВД СССР, 1982. - С. 67 - 73.
2. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні і правові проблеми. - К.: Атіка, 2005. - 332 с.
3. Фріс П.Л., Медицький І.Б. Обговорення концепції кримінального проступку. Юридичний радник. - 2007. - № 4 (18). - С. 76 - 79.
4. Фріс П.Л., Медицький І.Б. Ознаки та склад кримінального проступку // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності: Збірник наукових праць. Донецький юридичний ін-т ЛДУВС. - 2007. - С. 166 - 172.
5. Конфликт здесь не уместен // Право и бизнес. - № 7 (994). - 12 - 18 февраля 2011 года [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zib.cjm.ua/ru/current_realease.html?_...
6. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; За редакцією В.В. Сташиса, В.Я. Тація. - 4-те вид., переробл. і допов. - Х.: Право, 2010.

В.В. Фурса

(ад'юнкт кафедри кримінального права та криминології
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ)

ВІДМЕЖУВАННЯ РОЗБЕЩЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЗАДОВОЛЕННЯ СТАТЕВОЇ ПРИСТРАСТІ НЕПРИРОДНИМ СПОСОБОМ ТА ВІД СТАТЕВИХ ЗНОСИН З ОСОБОЮ, ЯКА НЕ ДОСЯГЛА СТАТЕВОЇ ЗРІЛОСТІ

Стаття 156 Кримінального кодексу України (далі - КК України) передбачає відповідальність за злочин об'єктивну сторону якого становлять розпусні дії сексуального характеру.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛУГАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ ІМЕНІ Е.О. ДІДОРЕНКА

**Теоретичні та прикладні
проблеми кримінального
права України**

**Матеріали міжнародної
науково-практичної конференції**

(Луганськ, 20 - 21 травня 2011 року)

Луганськ
РВВ ЛДУВС
ім. Е.О.Дідоренка
2011

УДК 343.2/.7(477) (063
ББК 67.99 (4 Укр) 308я43
ТЗЗ

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка (протокол № 8 від 28 лютого 2011 року)

Редакційна колегія: *Г.Є. БОЛДАРЬ*, кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник; *А.О. ДАНИЛЕВСЬКИЙ*, кандидат юридичних наук; *О.О.ДУДОРОВ*, доктор юридичних наук, професор; *Г.М. ЗЕЛЕНОВ*, кандидат юридичних наук; *Є.О. ПИСЬМЕНСЬКИЙ*, кандидат юридичних наук; *Ю.Г. СТАРОВОЙТОВА*, кандидат юридичних наук; *Т.М. ТЕРТИЧЕНКО*, науковий співробітник

ТЗЗ Теоретичні та прикладні проблеми кримінального права України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Луганськ, 20 - 21 травн. 2011 р. / редкол. : Г.Є. Болдарь, А.О. Данилевський, О.О. Дудоров та ін.; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. - Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2011. - 600 с.
ISBN 978-966-2905-86-1

Збірник містить тези доповідей і повідомлень учасників міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої розгляду актуальних проблем вітчизняної теорії та практики кримінального права

Для науковців, викладачів, курсантів і студентів вищих навчальних закладів юридичного профілю, а також усіх, хто цікавиться проблемами кримінального права України.

**УДК 343.2/.7(477) (063
ББК 67.99 (4 Укр) 308я43**

ISBN 978-966-2905-86-1

© Луганський державний університет
внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка,
2011